

Asia: VN/32862/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

A-klinikka oy lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt ä lausuntoa asetusluonnoksesta, jossa määrätään opioidiriippuvuudenvieroitus- ja korvaushoidosta opioidilääkkeillä. Asetus tulee korvaamaan jo vanhentuneen hoitoa ohjanneen asetuksen (33/2008) ja on siten tarpeellinen.

1§ määritellään soveltamisala, mitkä ovat ” vieroitus- ja korvaushoito”. Tämä jako on monin tavoin haasteellinen eikä vastaa potilaiden yksilöllistä hoidon tarvetta taikka tue kliinistä työtä. Sen vuoksi katsomme, että soveltamisalana tulisi olla ainoastaan korvaushoito. Pykälän loppuosa on riittävä antamaan mahdollisuus vieroitusoireiden tukihoidon myös korvaushoidon ulkopuolella oleville opioidiriippuvaisille heidän muun hoidon niin vaatiessa.

2§ valitettavasti edelleen erotellaan vieroitus- ja korvaushoito kuin ne olisivat aivan erillisiä ja erilaisia. Jako on hankala kliinisesti, mutta etenkin potilaan näkökulmasta, kenen hoito perustuu yksilölliseen hoitosuunnitelmaan niin kuin kaikissa muissakin sairauksissa. Nykyisellään jako aiheuttaa monenlaisia haasteista, esim. milloin vieroitushoito muuttuu korvaushoidoksi: 3kk, 6kk vai 12kk jälkeen? Potilaita saatetaan myös ohjata ensin vieroitushoitoon ja kun se epäonnistuu he joutuvat hakeutumaan uudelleen korvaushoitoon, jolloin syntyy viiveitä ja katkoksia hoidossa.

Tämän vuoksi riittäisi määritelmäksi pelkästään kohta 2) , jossa määritellään korvaushoidon tavoitteet laajennettuna : ”tavoitteena on, kuntoutumisen edellytysten parantaminen ja kuntoutuminen sekä joko vieroittautuminen tai päihteettömyys tai haittojen vähentäminen ja potilaan elämän laadun parantaminen”

3§ jää mielestämme hieman tulkinnanvaraiseksi seuraavan lauseen vuoksi ” Lääkehoito toteutetaan ja lääke voidaan luovuttaa potilaalle otettavaksi vain hoitoa antavan toimintayksikön valvonnassa.”, huomioien niin pykäläteksti kuin perustelumuistio, ovatko jatkossa mahdollisia tilanteet, joissa potilaalle luovutetaan lääkitys esim. asumisyksikössä, vaikka hoitovastuu on terveydenhuollon yksikössä. Saumattomia hoitoketjuja ajatellen olisi hyvä tarkentaa tältä osin pykälätekstiä taikka täydentää perustelumuistiot.

4§ on hieman hämmentävä, etenkin lukiessa perustelumuistiot, jossa todetaan ” Pelkkää todennettua opioidiriippuvuutta ei pidetä riittävänä perusteena korvaushoidon aloittamiseksi. Jos riippuvuus on kestänyt vain lyhyen aikaa, esimerkiksi alle vuoden...”, sillä asetuksessa toisaalta todetaan opioidiriippuvuuden olevan peruste korvaushoidolle, mutta sitten tässä kohtaa perustelumuistiossa ei sittenkään. Potilaan edun mukaista olisi, ettei opioidiriippuvuuden kestolle tule ajallista rajaa, minkä jälkeen vasta saa aloittaa korvaushoidon. Potilaan hoidon tarve tulisi, niin kuin kaikissa sairauksissa, olla päätöksenteon perusta. Suomessa on lisäksi enemmän vaikeaa kuin liian helppoa päästä korvaushoitoon.

Ehdottaisinkin perustelumuistiot muutettavaksi seuraavasti:

Opioidiriippuvaisen potilaan, kenen kokonaistilanne ei ole komplisoitunut, eikä hänellä ole ennustetta heikentäviä muita sairauksia tai pysyvää toimintakyvyn heikkenemistä, vieroittautuminen ja sen tukeminen saattavat olla korvaushoitoa suositeltavampaa, mikäli riippuvuus on lyhytaikainen. Mikäli lääkkein ja psykososiaalisin keinoin tuettu vieroitus ei vaikuta onnistuvan tulee potilas siirtää ilman viivästyksiä korvaushoitoon.

§5 määrittelee hoitosuunnitelman ja on hyvin tärkeä ja keskeinen pykälä ajatelleen hoidon laatua, tavoitteellisuutta sekä potilaan oikeuksia. Nykyisessä muodossaan se painottaa mielesätmme liiaksi lääkehoitoa muiden hoidon elementtien kustannuksella. WHO määrittelee korvaushoidon seuraavasti” psychosocially assisted pharmacological treatment of opioid dependence”. Tämän vuoksi ehdottaisimme pientä muutosta pykälän tekstiin.

Opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoidon tulee perustua hoitosuunnitelmaan, jossa psykososiaalisen ja lääkehoidon lisäksi määritellään hoidon tavoitteet, potilaan muu terveyden- ja sairaanhoito, kuntoutus ja seuranta sekä yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden välillä. Hoidon tavoitteet tulee selvittää hoitoa aloitettaessa potilaan kanssa yhdessä ja niitä tulee säännöllisesti tarkistaa. Hoitosuunnitelmaa on tarvittaessa täydennettävä yhteistyössä sosiaalihuollon kanssa tehtävällä palvelusuunnitelmalla.

Simojoki Kaarlo
A-klinikka Oy